

**УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ МУЗИКА
ЗА V КЛАС
(ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)**

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по музика в прогимназиален етап е насочено към овладяване на базисни знания, умения и отношения, свързани със спецификата на музикалното изкуство във всичките му разнообразни прояви и с изграждането на музикалноизпълнителски, музикалноаналитични, когнитивни, социални, творчески и други компетентности у ученика, в контекста на задължителните ключови компетентности за учене през целия живот съобразно Европейската референтна рамка.

В музикалнообразователния процес по музика в пети клас се създават условия за по-нататъшно развитие на музикалните способности като съществен фактор за пълноценно общуване с музиката и успешно реализиране на музикалните дейности. В хода на учебната работа се развиват уменията за работа в екип, съобразяване с мнението на другите, стимулират се креативно поведение и интерес към начините за търсене, съхранение и разпространение на музикална информация.

Акцентът се поставя върху знания за българския фолклор и българското професионално музикално творчество след Освобождението, знания за музикалните форми, жанрове и принципи на формообразуване, както и умения за разпознаване, сравняване и интегрирането им в другите области на образователния процес.

Посочените в учебната програма теми за нови знания не бива да се обвързват с ред и последователност на урочната единица, а да бъдат въвеждани във всеки от часовете чрез подходящ художествен музикален материал.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

Области на компетентност	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ
Музикална практика: музициране, възприемане на музика	<ul style="list-style-type: none"> • Пее според възможностите си авторски или народни песни по избор от училищния репертоар, както и „Химн на Европа”, „Химн на Република България“ и „Химн на Св. Св. Кирил и Методий“. • Изразява лични предпочитания и изпълнява по избор песни от училищния и/или извънучилищния репертоар. • Възпроизвежда ритъм по слух и по графичен запис. • Импровизира съпровод върху песни и/или инструментален откъс. • Пее по слух според възможностите си две теми от изучавани музикални произведения и ги свързва със съответната творба и автор. • Разпознава по характерна музика изучавани в съответния клас танци и танцува според възможностите и желанията си някои от тях.
Музика и съвременни информационни технологии	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съвременни комуникационни канали за реализация на музикална продукция в публичната сфера. • Знае основни начини за търсене, събиране, съхранение, обработка и разпространение на музикална информация.
Елементи на музикалната изразност	<ul style="list-style-type: none"> • Коментира ролята на изразните средства в музиката от различни жанрове и стилове. • Разпознава по звучност и състав различни оркестри, определя принадлежност на музикални инструменти към установените в практиката видове и групи. • Разпознава характерни метрични явления – безмензурност. • Разпознава метрума на музика в 5/8, 7/8а, 7/8б, 9/8а – в песни и инструментални мелодии от училищния репертоар. • Изпълнява по слух и по графичен запис изучаваните ритмични групи и тонови стойности.
Музикални жанрове и форми	<ul style="list-style-type: none"> • Знае основни формообразуващи принципи в музиката и ги открива в изучавани музикални форми и творби от училищния репертоар.
Музика, култура, общество	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава фолклорна музика и коментира обреди от различни фолклорни области в България, включително от своя регион. • Знае имена първите български композитори и изпълнява песни от тях. • Познава и коментира популярни понятия и термини, свързани с традиционното и съвременното функциониране на музиката.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
1.Тема: ПЕЕНЕ НА ПЕСНИ	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява според възможностите си пет песни от училищния репертоар - авторски и народни, както и „Химн на Европа”, „Химн на Св. Св. Кирил и Методий“; „Химн на Република България“. • Разпознава слухово, свързва автор с творба, има усет за метрум и ритъм. • Изразява лични предпочитания и изпълнява по избор песни от училищния и/или извънучилищния репертоар. • Изпълнява подражателно две теми от изучавани музикални произведения и ги свързва със съответната творба и автор. • Пресъздава характера на песента при изпълнение. • Синхронизира изпълнението си със съпровода и общата звучност и реагира на указанията и диригентските жестове на учителя.	
2.Тема: СЛУШАНЕ НА МУЗИКА	<ul style="list-style-type: none"> • Умее да слуша музика с определени задачи. • Проследява изразните средства в подходящи музикални творби, коментира ролята им и ги използва като слухова опора при разпознаване. • Проследява принципите на формообразуване и ги открива в подходяща музика. • Разпознава по характерна мелодия най-малко два откъса от репертоара за слушане. • Разпознава по характерна музика най-малко два танца.	

<p>3. Тема: ЕЛЕМЕНТИ НА МУЗИКАЛНАТА ИЗРАЗНОСТ</p> <p>3.1. Музикални изразни средства</p> <p>3.2. Размери: равноделни – 2, 3 и 4 временни, неравноделни – 5, 7а, 7б, 9а временни</p> <p>3.3. Безмензурна музика</p> <p>3.4. Основни групи музикални инструменти</p> <p>3.5. Инструментални състави</p> <p>3.6. Вокални състави – мъжки хор, женски хор, детски хор, народен хор</p> <p>3.7. Ритмични групи</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Знае значението на изразните средства, коментира ги в слушана или изпълнявана музика. • Използва изразните средства - ритъм, мелодия, темпо, тембър, метрум, динамика, като ориентир при разпознаването на музикална творба. • Открива пулсация на 2, 3 и 4. • Открива двувременни и тривременни дялове в неравноделни метруми. • Определя размерите и изпълнява правилно 5, 7а, 7б, 9а. • Осъзнава липсата на метрична пулсация. • Различава безмензурна мелодия от метрически организирана. • Разпознава по тембър и на външен вид изучените музикални инструменти. • Отнася музикалните инструменти към съответните групи - струнни, духови, ударни и клавишни. • Различава по състав и тембър изучаваните инструментални състави – симфоничен оркестър, духов оркестър, струнен оркестър, оркестър от народни инструменти. • Различава по състав и тембър изучаваните вокални състави. • Разпознава ритмични групи по графично изображение. • Изпълнява по слух и по графичен запис изучаваните ритмични групи и тонови трайности. 	<p>ритъм метрум мелодия темпо тембър динамика</p> <p>равноделни размери неравноделни размери безмензурност</p> <p>оркестър</p>
<p>4.Тема: МУЗИКАЛНИ ЖАНРОВЕ И ФОРМИ</p> <p>4.1. Повторение и контраст като формообразуващи принципи</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Знае действието на формообразуващи принципи повторение и контраст. • Наблюдава повторението и контраста в проста двуделна, проста триделна форма, рондо и сюита. 	<p>проста двуделна форма проста триделна форма</p>

<p>4.2. Музикални форми</p> <p>4.3. Музикални жанрове</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Отражава музикалните форми със свои графични символи. • Познава характерни белези на музикалните жанрове, принципите за редуване на частите на сюитата. 	<p>рондо сюита</p>
<p>5. Тема: БЪЛГАРСКА НАРОДНА МУЗИКА</p> <p>5.1. Музикално-фолклорни области – Тракия, Пирин, Родопите</p> <p>5.2. Фолклорна музика и обредност Коледа, Сурва, Кукери, Лазаруване, Великден</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Знае основни типични белези на музикалния фолклор от Тракия, Пирин, Родопите. • Посочва границите и илюстрира изучаваните музикално-фолклорните области с характерни примери за песни, танци, инструменти, обреди, изпълнители. • Изразява свои предпочитания към музика от различни региони и аргументира избора си. • Разграничава право хоро, пайдушко хоро, ръченица и дайчово хоро в подходящи примери. • Знае смисъла, значението и спецификата на основни фолклорни обреди от календарния цикъл. • Разпознава наричания и народни песни, свързани с изучаваните обреди. 	<p>автентичен фолклор орнамент двуглас</p> <p>обред обреден календар</p>
<p>6. Тема: МУЗИКА И ОБЩЕСТВО</p> <p>6.1. Първите български композитори</p> <p>6.2. Популярна музика и популярна култура</p> <p>6.3. Фолклорна музика</p> <p>6.4. Музиката на официалните празници</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Знае имената на първите български композитори и ги свързва с изучавани в клас произведения. • Пее според възможностите си три песни от първите български композитори. • Знае имената на поне двама представители на българската популярна музика и ги свързва с тяхна репертоарна песен. • Разграничава народна и авторска музика в училищния репертоар. • Знае три имена на композитори на песни и инструментални произведения от училищния репертоар. • Ориентира се в характерните особености на музиката на изучаваните фолклорни области. • Разграничава оригинален от обработен фолклор. • Посочва конкретни творби, свързани с Нова година, Трети март, 24 май, 1 ноември. 	<p>репертоар автор на текст композитор изпълнител</p> <p>химн</p>

6.5. Автор и изпълнител	<ul style="list-style-type: none"> Знае специфичните отношения между творец и изпълнител във фолклора, в професионалната музика и в любителската практика. 	
<p>7. Тема: МУЗИКА, ДВИЖЕНИЕ, ТАНЦ</p> <p>7.1. Многообразието на танците</p> <p>7.2. Танците ръченица, право хоро, пайдушко хоро, дайчово хоро, валс в творчеството на композиторите.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Усеща метричната пулсация и характера на музиката като жанрови белези. Дава примери за присъствието на изучаваните танцови жанрове в ежедневието и в празника на хората. Открива танците (ръченица, право хоро, пайдушко хоро, дайчово хоро, валс) в творчеството на композиторите. Танцува според възможностите си валс, право хоро, ръченица. Подбира подходяща музика за изпълнение на танц. 	
8. Тема: МУЗИКА И СЪВРЕМЕННИ ТЕХНОЛОГИИ	<ul style="list-style-type: none"> Познава и използва компютъра като система за възпроизвеждане и запис на звук. Записва музика на дигитален носител. Изпраща музикална информация по електронна поща. 	

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишен брой часове за изучаване на предмета в V клас - 68 часа

Препоръчително разпределение на часовете

За нови знания	35%
За упражнения	30%
За преговор	10%
За обобщение	5%
<p>За наблюдение в извънучилищна обучаваща среда</p> <p>а) наблюдение в изнесена музикално-творческа среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>посещение на репетиция на музикална формация (хор, оркестър, вокално-инструментален ансамбъл) в културна институция</i> <p>б) наблюдение на жива звукова среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>екскурзия сред природата</i> 	15%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво)	5%

СПЕЦИФИЧНИ ФОРМИ И МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Текущи оценки (от устни, от писмени, от практически изпитвания)	60%
Оценки от контролни и от класни работи	15%
Оценки от други участия (работа в час, изпълнение на домашни работи, на лабораторни упражнения, работа по проекти и др.)	25%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Спецификата на музикалнообразователния процес създава условия за придобиване на ключовите компетентности:

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
Компетентности в областта на българския език	<ul style="list-style-type: none"> ✓ формулиране на мнение при изпълнение и възприемане на музиката; ✓ търсене на понятия за определяне характера на музикалното произведение; ✓ описване на звукови картини; ✓ обсъждане на текстове на песни; ✓ обогатяване речника на учениците.
Умения за общуване на чужди езици	<ul style="list-style-type: none"> ✓ използване на понятия на чужд език от музиката в практически музикални дейности; ✓ четене на текстове на песни на чужди езици; ✓ обогатяване речника на учениците, свързан с чуждия език.
Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите	<ul style="list-style-type: none"> ✓ прилагане на математически модели и закономерности при осмислянето на по-важните елементи на музикалната изразност – изразни средства; ✓ прилагане на графични модели и закономерности при онагледяването на музикални форми и жанрове; ✓ участие в музикални дейности във връзка със звукоизобразителната същност на музиката, теми, посветени на различни (природни обекти и явления, сезони, животни, планини, реки и др.);
Дигитална компетентност	<ul style="list-style-type: none"> ✓ използване на дигитална звуковъзпроизвеждаща техника и съвременни музикални инструменти в обучението по музика; ✓ търсене, събиране, обработване на информация, в т.ч. и музикална, използвайки съвременните информационни технологии и интернет ресурси; ✓ използване софтуер за запис и възпроизвеждане на музика.

Умения за учене	<ul style="list-style-type: none"> ✓ следване на указания за музикално-изпълнителска дейност; ✓ планиране на собствената дейност в групово музициране; ✓ сравняване на различни музикални произведения, обобщаване, групиране по определен признак; ✓ самостоятелно събиране и използване на информация при поставени задачи в дейности в изнесена обучаваща среда – звуците в природата; ✓ посещение на репетиция на музикална формация (хор, оркестър, вокално-инструментален ансамбъл) в културна институция.
Социални и граждански компетентности	<ul style="list-style-type: none"> ✓ участие в обсъждането на различни музикални произведения; ✓ участие в групова учебна дейност, свързана с изява на толерантност към различните мнения и предпочитания, толерантност към различните възможности на съучениците, търпимост, уважение и подкрепа в процеса на груповото музициране; ✓ участие в екипи за работа по учебни проекти по музика с интердисциплинарен характер.
Инициативност и предприемчивост	<ul style="list-style-type: none"> ✓ участие в музикални изяви, свързани с календарните празници, отбелязвани в класната стая и в училището: коледни, новогодишни, пролетни празници, патронен празник на училището, завършване на учебната година и др.; ✓ проява на толерантност към други мнения и интерпретации.
Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество	<ul style="list-style-type: none"> ✓ изразяване на емоционалното преживяване при изпълнението на песни, при слушането на музика и общуването с българския музикален и танцов фолклор; ✓ подбиране на музика за отбелязването на български празници, свързани с обредния календар (Коледа, сурвакари, кукери, лазарки), класови и общоучилищни празници; ✓ наблюдаване на музикалнотворческа среда чрез посещение на репетиция на вокална формация (вокална група, детски хор и др.), посещение на репетиция на инструментална формация.
Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт	<ul style="list-style-type: none"> ✓ слушане и изпълнение на музикални произведения, свързани с адекватното поведение на човека в природата, на улицата, у дома и на обществени места за опазване на човешкото здраве, оценяване значението на природосъобразния начин на живот; ✓ наблюдения на жива звукова среда при посещение на зоопарк, градски парк и др.

Интегративните връзки между музиката и останалите учебни предмети се осъществяват чрез общи проблеми, теми и понятия, работа по проекти, упражнения в компютърен кабинет. Интеграцията с останалите изкуства и с другите предмети, чрез които се придобиват ключови компетентности, съдейства за изграждане на цялостна и единна представа за света и разкриване на общи закономерности в историческото и съвременното развитие.